

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Panalungtikan

Prosés komunikasi merlukeun basa minangka média pikeun silih tukeur informasi. Komunikasi mangrupa prosés anu dilakukeun hiji jalma atawa kelompok masarakat pikeun ngirim, ngokolakeun, jeung narima amanat sangkan bisa dicangkem (Ahmad spk., 2023). Komunikasi kaasup kana hal anu ésénsial dina kahirupan manusa (Pohan & Fitria, 2021). Jalma nu kalibet dina prosés komunikasi disebut panyatur jeung pamiarsa. Panyatur nyaéta jalma kahiji atawa jalma nu nyarita, sedengkeun pamiarsa nyaéta jalma kadua atawa jalma nu diajak nyarita. Saupama aya jalma lianna nu keur diomongkeun, disebut jalma katilu. Lumangsungna komunikasi merlukeun médium nyaéta kalimah. Kalimah mangrupa wangun basa anu pangnyatana dina aktivitas sosial (Sudaryat, 2020b, kc. 143). Kalimah bisa diébréhkeun, boh sacara lisan, boh sacara tulisan. Kalimah nu diébréhkeun nalika nyarita dina kahirupan sapopoé tangtu bakal luyu jeung kabiasaan atawa lingkungan sabudeureunana.

Kasopanan diperlukeun sangkan panyatur bisa nepikeun amanat nu luyu ka pamiarsa. Kasopanan minangka kaédah makéna basa dina waktu komunikasi anu dibarung ku sopan santun (Sudaryat, 2020b, kc. 144). Lian ti éta, kasopanan basa kudu luyu jeung norma-budaya nu lumaku dina kahirupan masarakatna (Ekasari spk., 2022). Kasopanan miboga kalungguhan minangka norma kahirupan anu ngabogaan moral jeung étika signifikansi dina interaksi sarta komunikasi sapopoé (Zohrabi & Rashed, 2023). Kasopanan diperlukeun sangkan teu ngaleungitkeun norma jeung étika basa nalika komunikasi dina kahirupan masarakat, sabab kasopanan nuduhkeun keberhasilan komunikasi luyu jeung prinsip kasopanan nu kudu digugu sangkan komunikasi lumangsung sacara hadé (Awal spk., 2022).

Kasopanan basa dina kahirupan masarakat Sunda dipikawanoh minangka tatakrama basa. Tatakrama basa mangrupa tahapan basa anu digunakeun pikeun nuduhkeun rasa hormat (Ainina spk., 2024). Tatakrama basa dibagi jadi tilu, nyaéta

Salma Atsriya Setiani, 2025

TAHAPAN KASOPANAN DINA NOVEL KASAMBET KARYA AHMAD BAKRI (Ulikan Pragmatik)

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

1) basa lemes atawa hormat, 2) basa sedeng atawa loma, jeung 3) basa kasar (Sudaryat spk., 2013, kc. 4). Ieu hal bisa dilarapkeun dumasar kana umur pamiarsa sarta sakumaha raketna hubungan antara panyatur jeung pamiarsa (Purwitasari & Karnain, 2023, kc. 24). Kalungguhan pamaké basa dibagi jadi tilu, nyaéta sahandapeun (h), satata (s), jeung saluhureun (l) (Sudaryat, 2020b, kc. 132). Munculna tahapan kasopanan dipangaruhan ku ayana faktor sosial saperti umur, kalungguhan, naon waé nu keur diomongkeun, sarta situasi panyatur jeung pamiarsa (Tamsyah dina Wahyu, 2023). Luyu kana éta hal, munculna tahapan kasopanan ogé dipangaruhan ku faktor situasional, kayaning 1) panyatur, 2) pamiarsa, 3) basa nu digunakeun, 4) iraha basa digunakeun, 5) di mana basa digunakeun, jeung 6) naon nu keur diomongkeun (Chaer dina Sudaryat, 2020a, kc.15).

Faktor situasional nuduhkeun kaédah élmu pragmatik. Pragmatik ngabogaan prinsip-prinsip anu patali jeung rétorika interpersonal dina situasi-situasi nu tangtu (Anggraini spk., 2023). Disawang tina jihat pragmatik, kasopanan patalina jeung prinsip kasopanan (*politeness principle*). Kasopanan minangka upaya pikeun nyingkahan konflik nu bisa diukur dumasar kana cara nu dilakukeunana (Leech dina Sudaryat, 2020a, kc. 16). Ciri kasopanan pragmatis nyoko kana maké basa nu lemes atawa hormat. Prinsip kasopanan dina makéna basa mibanda genep rupa maksim di antarana: maksim kawijaksanaan, maksim handap asor, maksim pancocog, maksim katumarima, maksim kasimpati, jeung maksim balabah. Maksim museur kana mangpaat nu dimeunangkeun ku pamiarsa nalika komunikasi nepi ka ngahontal kasopanan basa (Beden & Zahid, 2015). Larapna maksim kasopanan mangrupa solusi pikeun ngaronjatkeun prinsip-prinsip berbahasa. Jalma nu ngukuhan prinsip kasopanan nimbulkeun dampak positif kana wangun lingkungan sosial nu harmonis di kahirupan masarakat. (Wildan spk., 2024).

Ulukan pragmatik anu ngalibetkeun prinsip kasopanan miboga rélevansi anu katitén tina basa anu digunakeun dina hiji karya sastra (Hasanah & Permadi, 2023). Umumna, hiji karya sastra bakal ngébréhkeun komunikasi anu digambarkeun ku

pangarangna dina wangun téks paguneman. Upamana hiji karya sastra nu ngabogaan kasang tukang carita ngeunaan kahirupan urang Sunda, tangtu nyangkaruk kasopanan basa nu digunakeun ku pangarangna.

Ieu panalungtikan museur kana tahapan kasopanan nu nyangkaruk dina salasahiji karya sastra. Sumber datana nyaéta novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri. Ieu novel dipilih, sabab miboga kasang tukang carita ngeunaan kahirupan barudak lembur anu raket patalina jeung kasopanan. Karya sastra minangka sarana pikeun nuduhkeun kahirupan masarakat anu saenyana (Huang dina Lestari, 2023). Ku kituna, ieu novel dipilih sangkan bisa nuduhkeun ayana tahapan kasopanan dina kahirupan masarakat Sunda. Salian ti éta, ieu novel kaasup kana katégori bacaeun barudak anu kungsi dilélér hadiah Samsodi taun 2015. Saupama ieu novel ditalungtik, bakal aya pieunteungeun sangkan kasopanan bisa dilarapkeun dina kahirupan masarakat Sunda kiwari.

Panalungtikan ngeunaan kasopanan kungsi dilaksanakeun saméméhna nyaéta panalungtikan anu dipilampah ku Darunnajah (2015). Hasil tina ieu panalungtikan mangrupa déskripsi prinsip kasopanan pikeun pangajaran paguneman di SMP tina sumber data nyaéta carita nyambung *Dirawu Kélong* karya Ahmad Bakri. Panalungtikan lianna, nyaéta panalungtikan anu dilaksanakeun ku Julian (2021). Hasil tina ieu panalungtikan mangrupa déskripsi paguneman anu ngarempak jeung ngukuhan prinsip kasopanan tina kumpulan carpon *Kanyaah Kolot* karya Karna Yudibrata. Panalungtikan séjénna nyaéta ku Mulyani (2024). Ieu panalungtikan medar ngeunaan tahap kasopanan dina kumpulan carpon *Nu Harayang Dihargaan* karya Darpan. Satuluyna unggal omongan dipasing-pasing dumasar kana nu ngarempak jeung nu ngukuhan prinsip kasopanan.

Sasaruaan ieu panalungtikan jeung panalungtikan saméméhna nyaéta palebah ngulik maksim kasopanan dina hiji karya sastra ngagunakeun ulikan pragmatik. Sanajan kitu, ieu panalungtikan aya bédana jeung panalungtikan saméméhna palebah sumber data nu ditalungtik. Ieu panalungtikan museur kana tahapan jeung maksim kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.

Dumasar kana pedaran di luhur, écés yén panalungtikan perkara tahapan kasopanan kudu dilaksanakeun pikeun kamekaran pangaweruh kasopanan dina kahirupan masarakat kiwari. Ku kituna, panalungtikan anu judulna “Tahapan Kasopanan dina Novel *Kasambet* Karya Ahmad Bakri (Ulikan Pragmatik)” perlu kénéh jeung kudu dilaksanakeun.

1.2 Rumusan Masalah Panalungtikan

Masalah anu diidentifikasi dina ieu panalungtikan dumasar kana kasang tukang di luhur nyaéta larapna tahapan kasopanan dina unggal téks paguneman novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.

Dumasar kana watesan masalah tadi, satuluyna dirumuskeun dina kalimah pananya ieu di handap.

- a. Kumaha tahapan kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri?
- b. Kumaha pola tahapan kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri?
- c. Kumaha maksim kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri?

1.3 Tujuan Panalungtikan

Tujuan dina ieu panalungtikan diwincik jadi dua, nyaéta tujuan umum jeung tujuan husus.

1.3.1 Tujuan Umum

Tujuan umum tina ieu panalungtikan nyaéta ngadéskripsikeun tahapan kasopanan dina unggal téks paguneman novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.

1.3.2 Tujuan Husus

Tujuan husus tina ieu panalungtikan nyaéta pikeun ngadéskripsikeun tilu hal ieu di handap.

- a. Tahapan kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.
- b. Pola tahapan kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.
- c. Maksim kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Ieu panalungtikan miboga mangpaat anu diwincik jadi dua, nyaéta mangpaat tioritis jeung mangpaat praktis.

1.4.1 Mangpaat Tioritis

Sacara tioritis, ieu panalungtikan miboga mangpaat pikeun kamekaran widang paélmuan pragmatik hususna ngeunaan tahapan kasopanan. Hasil tina ieu panalungtikan bisa dimangpaatkeun minangka salasahiji référénsi panalungtikan kahareupna.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Sacara praktis, ieu panalungtikan dipiharep miboga sawatara mangpaat saperti ieu di handap.

- a. Pikeun panalungtik, hasil ieu panalungtikan bisa ngeuyeuban pangalaman sarta ngeuyeuban widang paélmuan hususna dina widang élmu pragmatik.
- b. Pikeun panalungtik séjén, hasil ieu panalungtikan dipiharep jadi sumber acuan dina panalungtikanana sarta ngarojong kamekaran widang paélmuan.
- c. Pikeun pamaca, hasil ieu panalungtikan bisa nambahan pieunteungeun keur balaréa patali jeung tahapan kasopanan.
- d. Pikeun widang atikan, hasil ieu panalungtikan dipiharep bisa nyumponan kabutuhan pangajaran anu patali jeung matéri tatakrama basa Sunda pikeun guru jeung siswa.

1.5 Ambahan Panalungtikan

Ieu panalungtikan nganalisis tur ngadadarkeun tahapan kasopanan dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri. Aya dua tahapan kasopanan dina ieu novel, nyaéta tahapan kasopanan murni jeung tahapan kasopanan campuran. Jaba ti éta, didadarkeun genep maksim kasopanan, nyaéta maksim 1) kawijaksanaan, 2) katumarima, 3) pangcocog, 4) kasimpat, 5) balabah, jeung 6) handap asor. Ambahan ieu panalungtikan dipidangkeun dina lima bab.

Salma Atsriya Setiani, 2025

TAHAPAN KASOPANAN DINA NOVEL KASAMBET KARYA AHMAD BAKRI (Ulukan Pragmatik)
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Bab I Bubuka, eusina ngawengku kasang tukang panalungtikan, rumusan masalah panalungtikan, tujuan panalungtikan, mangpaat panalungtikan, jeung ambahan panalungtikan.

Bab II Tilikan Pustaka, eusina ngawengku ulikan tiori nu digunakeun dina panalungtikan jeung panalungtikan saméméhna.

Bab III Padika Panalungtikan, eusina ngawengku rarancang panalungtikan, data jeung sumber data panalungtikan, téhnik ngumpulkeun data, pakakas panalungtikan, jeung téhnik ngolah data.

Bab IV Hasil Panalungtikan jeung Pedaran, eusina ngawengku déskripsi hasil panalungtikan tahapan kasopanan, pola tahapan kasopanan, jeung maksim kasopanan tina sakabéh wangun paguneman dina novel *Kasambet* karya Ahmad Bakri, jeung pedaran.

Bab V Kacindekan jeung Rékomendasi, eusina mangrupa kacindekan tina hasil panalungtikan jeung rékomendasi tina hasil panalungtikan anu geus dilaksanakeun.